

als ze bespreekbaar zijn. Bovendien bevordert een goede samenwerking de werksfeer. Het is belangrijk dat er tijd vrijgemaakt wordt voor intercollegiale ondersteuning op vaste tijden, zoals in een teamoverleg of intervisiebijeenkomst. Bedenk dat je hierin ook zelf initiatief kunt nemen.

15.2.1 Werkbegeleiding

Het is nog niet eens zo lang geleden dat je zelf als student voor het eerst in een zorgorganisatie kwam. Maar ook jij gaat straks zelf weer nieuwe collega's die de opleiding gaan volgen, begeleiden. Je draagt zorg voor de begeleiding van hun leerproces. *Werkbegeleiding* aan studenten op de afdeling gebeurt door gediplomeerde verzorgenden of door ouderejaarsstudenten. Je kunt het geven van werkbegeleiding zien als een aantrekkelijke kant van je beroep. Het houdt je alert. Door uit te leggen waarom iets op een bepaalde manier gebeurt, ga je daar zelf ook weer over nadenken en je misschien wel afvragen of iets wel op een goede manier gebeurt. Door te werken met studenten blijf je op de hoogte van wat er speelt in de opleiding. Je merkt bijvoorbeeld dat bepaalde handelingen op een andere manier aangeleerd worden dan jij gewend was. Ook gediplomeerde medewerkers krijgen soms werkbegeleiding van een deskundige of een collega met meer ervaring. Bijvoorbeeld als zij ondersteuning nodig hebben bij het werken in moeilijke situaties of op een nieuwe afdeling. Om een student goed te kunnen begeleiden, is het nodig dat je weet via welke leerweg deze de opleiding volgt. De opleiding bestaat vaak uit drie fasen: de basisfase, de hoofdfase en de differentiatiefase. Het eerste deel van de opleiding tot verzorgende is vooral algemeen van aard en pas in de tweede helft van de opleiding gaat de student differentiëren en kiezen. In de differentiatiefase maakt de student een keuze tussen de verschillende branches waarvoor wordt opgeleid. Afhankelijk van waar je gaat werken, verzorg je die mensen thuis of in de zorgorganisatie zelf.

De opleiding kan worden gevolgd via twee leerroutes: de *Beroepsbegeleidende leerweg* (BBL) en de *Beroepsopleidende leerweg* (BOL).

Beroepsbegeleidende leerweg

Dit is de leren-werkenvariant. De BBL-student doet al vroeg in de opleiding praktijkervaring op, maar heeft dan nog weinig theoretische bagage. De student gaat al na een aantal maanden theorie aan het werk in en is in dienst van een eigen zorgorganisatie. De BBL-student heeft dan nog niet alle praktische vaardigheden kunnen oefenen en moet daar tijdens de beroepspraktijkvorming gelegenheid voor krijgen.

Beroepsopleidende leerweg

Dit is de leren-stagevariant. De BOL-student doet op een later moment in de opleiding de *beroepspraktijkvorming* (BPV). In veel gevallen gebeurt dit pas in het tweede leerjaar. De student heeft dan al behoorlijk veel theoretische kennis, maar nog nauwelijks praktijkervaring. Wel hebben de BOL-studenten op school ruimschoots de benodigde vaardigheden kunnen oefenen, maar die moeten ze zich nu ook in de praktijk eigen maken.

Een afgestudeerd verzorgende is breed gekwalificeerd. Dat wil zeggen dat gediplomeerden van deze opleiding in principe in verschillende velden van de gezondheidszorg inzetbaar moeten zijn. Dat houdt in dat BBL-studenten via een externe BPV ook in een ander werkveld praktijkervaring moeten opdoen. Als werkbegeleider kun je dus te maken krijgen met drie soorten studenten:

- BOL-student;
- BBL-student uit de eigen zorgorganisatie;
- BBL-student uit een andere zorgorganisatie die een externe BPV komt doen.

Met de invoering van *competentiegericht leren* staat niet alleen de praktijk maar ook de student zelf centraal. Hij of zij heeft een belangrijker rol bij het bepalen van wat, hoe, waar en wanneer er geleerd wordt,

uiteeraard wordt dit overlegd met school en de zorgorganisatie. Het *Persoonlijk ontwikkelplan* (POP) en *Persoonlijk actieplan* (PAP) van de student zijn daarbij het uitgangspunt. Als werkbegeleider vervul je vooral de rol van opleider, coach en beoordelaar en werk je met de student aan het ontwikkelen van competenties. Competenties zijn het samenhangend geheel van kennis, inzicht, houding en vaardigheden die je nodig hebt om een beroep in de beroepspraktijk en in de maatschappij uit te kunnen oefenen. Met competentiegericht leren wordt geprobeerd de **competenties** die iemand al heeft te verbeteren en nieuwe competenties te ontwikkelen.

15.2.2 Fasen in de werkbegeleiding

Bij de werkbegeleiding kun je verschillende fasen onderscheiden:

- introductie;
- beginsituatie;
- planning;
- begeleiding;
- nabespreking en evaluatie;
- beoordeling.

Introductie

Zorg dat je voldoende tijd hebt om de student te ontvangen en de eerste dag wat extra aandacht te geven. Het gebeurt maar al te vaak dat een student zich zo'n eerste dag erg verloren voelt. Let daarbij op de volgende punten.

- Begeleid haar bij de kennismaking met de zorgvragers en collega's. Vertel iets over de taken van andere collega's. Maak de student wegwijs op de afdeling.
- Zorg ervoor dat je goed op de hoogte bent van de duur van de BPV en de opdrachten die de student heeft. Soms moet je vooraf al regelen dat die opdrachten uitgevoerd kunnen worden.
- Houd naast je gewone werk tijd vrij om te zien hoe de student de taken uitvoert of om begeleiding te geven.

- Let erop dat de student voldoende informatie krijgt. Denk bijvoorbeeld aan een informatieboekje van de zorgorganisatie of een overzicht van de werktijden en ook aan informatie over zaken als onkostenvergoeding, verzekering en ziekmelding.

Beginsituatie

Beoordeel wat iemand al kan en al weet. Een student die nog maar net op school zit en voor het eerst in een zorgorganisatie komt, reageert anders dan een tweedejaars die al in verschillende zorgorganisaties en is geweest. Houd daar rekening mee en vermijd in het begin al te moeilijke en confronterende situaties. Richt je op de individuele leervraag van de student. Aan welke competenties heeft de student al gewerkt en welke heeft hij al behaald? Ga na welke werksituaties voor de student van belang zijn om van te leren. Bespreek op welke manier je als werkbegeleider ondersteuning kunt geven bij het vormgeven van het **portfolio** van de student.

Planning

Maak een planning om de gewenste leeractiviteiten te realiseren. In hoeverre is de student vaardig in het plannen van zijn eigen leerproces en wat wordt daarin van de werkbegeleider verwacht? Maak duidelijke afspraken over wat je aan begeleiding gaat doen, hoe en wanneer je dat gaat doen en wat je van de student verwacht. Stimuleer eigen initiatief. Bespreek de leerdoelen die de student heeft. Vraag ook wat de student aan begeleiding verwacht. Ga achteraf na of alles dat gepland is, aan de orde gekomen is.

Begeleiding

Betrek de student zoveel mogelijk bij wat er gebeurt. Dat betekent zoveel mogelijk zelf doen en bedenken. Een student onthoudt beter door zelf na te denken en zelf de handelingen te verrichten. Geef hulp als iemand iets nog niet zelfstandig kan, want een student blijft een student en mag niet te veel verantwoordelijkheid op zich nemen.